

TÁRULATI ÜGYEK.

Fegyzökönyvi kivonatok a társulat üléseiről.

XLIII. V Á L A S Z T M Á N Y I Ü L É S.*

1876 június 13-án.

Elnök: THAN KÁROLY.

A titkár előterjeszti a következő miniszteri leiratokat.

A vallás és közoktatási ügyi miniszterium számvevősege jelenti, hogy az országos segélyre vonatkozó 1874 és 1875-ik évi számadások átvizsgáltattak és helyeseknek találtak.

A földmívelés-, ipar- és kereskedelemügyi miniszter úr értesíti társulatunkat, hogy a mező- és kertgazdaságra káros rovarokat tárgyzó kézikönyv megírásával, a természettudományi társulat indítványa értelmében, F i c h G u s z t á v o t bízta meg; közölvén vele figyelembe vétel végett azon megjegyzéseket, melyek a mű elkészítésére nézve a társulat véleményes jelentésében foglaltak. A miniszter úr egyszerűen kifejezi társulatunknak köszönetét a bírálati munka teljesítéseért és elismeréssel veszi tudomásul a társulat állattani bizottsága néhány tagjának azon kijelentését, hogy a munka megírásával megbízandó szerzőnek a birtokukban levő adatokat rendelkezésére fogják bocsátani.

*

„Igaz örömmel vettem s legszivesebben köszönöm becses ajándékát „Magyarország pókfaunáját.“ Minél szomorítóbb, jóformán mondhatnám minél kétségbeejtőbb Hazánk államéleti helyzete, mely — minthogy nemzetünk jelleméből az önbizalom és spontaneitás szembetűnőleg kivesztek — a fatalitás kérlehetetlenségével látszik az önmegsemmisítés lejtőjén alásiklenni; annál nagyobb fontossággal birnak azon tudományos, közmívelődési mozzanatok, melyekkel nemzetünk jelesebbjei fajunkkal (és pedig a mire különös fontosságot helyezek: *nemzeties irányban*) a világcultura kerek asztalánál helyet foglaltatni törekszenek.

Meglehet én igen feketén látok, de én azon benyomást alatt állok, hogy ezen törekvés sikere csak nem az utolsó reményfonal, mely még jövővel ke-

* Az aprilisi és májusi választmányi ülések egyzkönyvét pótolni fogjuk.

A titkár a következő előterjesztést teszi: Azon alkalomból, hogy Herman Ottó tagtársunk „Magyarország pókfaunája“ című munkájának eddig megjelent, általános részét Kossuth Lajosnak megküldte, tőle egy ép oly terjedelmes, mint gyönyörű és beható levelet kapott. Noha e levél legnagyobb részében magántermészetű, mégis némely része, főleg az, mely a természettudományi társulat törekvéseiről ítéletet mond, olyan, mely kétségkívül messze körben érdeklődésre és figyelemre fog találni, mind írója kiváló egyéniségénél, mind azon körülménynél fogva is, hogy Kossuth, az aprólékos eseményektől távol s a kulturnemzetek törekvéseihöz viszonyítva ítél, ítéletét pedig azon terjedelmes és mély tudásból meríti, mely oly kiváló sajátja.

A titkár úgy vélekedett, hogy kötelessége e részt, bár csak kivonatilag is, a t. választmány elé terjeszteni. A levél kelt: Collegno (al Baraconne), május 4-kén, s illető részének kivonata im itt következik.

*

*

cségtet; vékony fonal, mint az, melylyel az ön farkaspókjai vándorutat tesznek a levegőben, melyet csak a szárnyasok országának gondolnánk — de mégis remény fonal; mert ha önöknek ez irányú törekvéseikkel sikerülend fajunkkal oly állást foglaltatni a tudomány köztársaságában, mely hézagot tölt be, egy „raison d'être“-t biztosítottak világculturai szempontból fajunk számára az emberiség rendeltetésének háztartásában; pedig veszni csak annak kell, a minek létezésére nincsen ok. Ez törvény a természet oeconomiájában.

És nekem úgy tetszik, hogy ezen hézag betöltési vívmány felé nem lehetett volna helyesebb, ígérletesebb irányban megindulni, mint a minő az, melyre a nagyérdemű magyar természettudományi társulat lökést adott. Értem azt: hogy hazánk természethistóriai tekintetben hazai szakértők által tudományo-

san átkutatassék s a kutatás eredményei saját nyelvünkön (bár *kezdetben*, mint ön helyesen levé, a magyar mellett mást is használva) nyilvánosságra hozassanak.

Nagyon háládatos munka ez, olyan, melylyel — és sok oknál fogva csakis ezzel — a világculturai áramlatban egyszerre mint tényezők foglalhatunk helyet. Itt s ezzel valóságos lézogat tölthetünk be, mely hézagföltés nem csak speciális magyar érdekekkel bír, hanem általában a tudomány postulatuma is.

A miben az Angolok — annál fogva, hogy nemzeti jellemükben az individualismus praedominál, ép úgy mint a Franciaikéban a sociabilitás s a Németekében az idealismus — mondom, a miben az Angolok oly nagy mesterek : a kitartó kutatás s a fáradhatatlan adatgyűjtés, az képezi a természettudományok alapját, melyek viszont napról napra határozottabban uralkodnak az emberiség sorsa felett és adnak irányt és szabnak törvényt jövődjének. E téren gazdagon arathatnak tudós szakférfaink hazánkban, mely természethistóriai tekintetben, jó formán egy még ki nem aknázott bányá. Gyűjthetnek új adatokat, melyeket a tudomány eddig nem ismert, a tudomány jelen állásával koordinálhatják az ismerteket, kiigazíthatják

azokat, a melyek balúl, kiegészíthetik, a melyek csak töredékesen ismervék, rendezhetik a szórványos materialékat, s rendszeres épületet emelhetnek belőlük ; és kutatásaik rostáján eresztette át a tudomány által eddig elfogadott általános tételeket s elméleteket, azokat vagy megerősíthetik, vagy, tényekre támaszkodva, módosíthatják, megczáfolhatják s helyesebbekkel pótolhatják.

Bizony nagyon háládatos munka ez, hanem hivatásának csak úgy fog minden tekintetben megfelelni, ha hazánk természetrajzi leírásai a tudomány színvonalának is megfelelnek, de akkint is vannak tartva, hogy saját nemzeti körünkben számos olvasóra számíthassanak ; miszerint az ismeretvágy felköltésére rúgól, az ismeret gyarapítására szélesebb körben eszközül szolgálhassanak (én sajátlagos körülményeink között a természeti tudományok népszerűsítését igen nagyon fontos dolognak tartom.)

Hogy a siker ama két kellékét egyesíteni és együtt elérni lehet, azt ön annál meggyőzőbben bizonyította be, minél nehezebb volt azt ép egy oly tárgynál elérni, melyről az ember a priori azt hitte volna, hogy nálunk még tág körben érdeklődése alig számíthat.

* * *

A levél felolvasott részéről a választmány a legnagyobb örömmel vesz tudomást, s a titkár indítványára egyhangúlag elhatározza, hogy Kossuth Lajosnak, a ki oly régóta távol hazájától társulatunk ügyei iránt ily meglepő érdekeltiséget és rokonszenvet tanúsított — tisztelete jeléül megküldi az utóbbi években megjelent összes kiadványait.

Felolvastatik a M. T. Akadémia meghívója a június 11-kén tartott XXXVI-dik ünnepélyes közülésére, melyen a társulatot számos tagja képviselte.

L o c z y L a j o s jelenti, hogy a baráthegyi barlang megvizsgálására, melyre a földtani társulat őt jelölte ki, a legnagyobb örömmel vállalkozik s igéri, hogy megbizását lelkiismeretes buzgalommal fogja teljesíteni. Reményli, hogy munkáját legkésőbb július elején már meg is kezdheti.

K o s s u t á n y Tamás munkáját „Magyarország jellemzőbb dohánynainak che-

miai és növényéletlani megvizsgálásáról“, Dr. S a y és Dr. W a r t h a urak megbírálták, s azt jelesnek és a tudományos irodalomra nyereségnek nyilvánítk. — Örvedetes tudomásul vétetik, s Kosutány úrnak a tiszteletdíj hátralevő része (ezer frt) utalványoztatik. A munka kiadásra elfogadtatik, de kinyomatására nézve akkor fog a választmány határozni, ha a szerző némely még folyamatban levő kísérleteinek eredményét, saját ajánlata szerint, a munkába beigtatja és azt kibővítve ismét beküldi.

A jelen évben kitűzött gazdasági nyílt pályázatra a tervezetek beküldése határidejéig, május 31-ikéig, nyolca ajánlat érkezett ; ú. m. :

I. Ajánlkozás a következő című munka megírására: „Hazai lötenyésztésünk emeléséről“. Tartalmát képezné : A ló természetrajza, tenyésztése, különféle czelokra betanítása, takarmányozása, ápolása és használata. A bel- és kül-

föld lófajtáinak leírása. A nagy-, közép- és kisbirtokos mint lótenyésztő. Különböző országokban a lótenyésztést előmozdító intézkedések a kormány és magánosok részéről; álladalmi menések, méntelepek, lóvételek, vásárok, lóversenyek, lódíjazás, oktatás, kísérletek, statisztikai kimutatások, rendőri intézkedések stb.

II. Ajánkozás „a balatonvidéki borok kémiai megvizsgálására”; kapcsolatban a következő kérdések vizsgálásával: 1. Mily anyagok válnak ki a borból megtörés alkalmával? — 2. Ezen anyagok jelenléte miképp függ össze a bor összes nitrogén-tartalmával? — 3. Mily befolyások következtében maradnak ezen anyagok benne a borban s mily befolyások következtében válnak ki belőle? (E kérdésnél különösen a bornak savtartalmára s a csersav által a borban képezett csapadékok természetére levén főszűly fektetendő.) — 4. Megvizsgálendő, hogy a bor megtörését okozó anyagok a mustnak borrá fejlődése alatt milyen minőségi és mennyiségi változásokon mennek keresztül? — 5. Ezen anyagok jelenléte miképpen függ; egyrészt a bor termőhelyétől s a szőlőfajoktól és a szüretelés utáni kezeléstől, — másrészt pedig miképpen függ össze a bor más betegségeivel? — 6. Az elért eredmények és támpontok alapján kutatandó: vajjon miképpen kell a bort úgy kezelni, hogy meg ne törjék és exportképessé válják?

III. Ajánkozás „a bor- és mustanalisis módszereinek megvizsgálására és egyéb, a bort illető részletes vizsgálatok megtételére.”

IV. Ajánkozás „Magyarország tücsökfajainak monographiája” című munka elkészítésére. A munka általános és rendszeres részből állana; elsőbbi az általános jellemzést, a szervek, a szaporodás, fejlődés, biológiai viszonyok stb. leírását, az utóbbi az egyes alakok részletes leírását foglalná magában, a szükséges rajzokkal illusztrálva.

V. Ajánkozás „Erdély erdőtenyésztési viszonyainak tanulmányozására és leírására,” a következő beosztás szerint: Az erdőtenyésztési régiók megállapítása; a különböző régiókat öt szakaszban tárgyalván s egyszermind kiterjeszkedvén a régiókat jellemző fafaján kívül a többi vadon termő erdei fatenyésztet természetesen alsó és felső határának kijelölésére is. — A régiók határvonalainak eltérései átlagos tengerfeletti magasságtól és azok magyarázata. — A kőzetek és talajnemek befolyása a fafajok tenyésztőterületeire.

VI. Ajánkozás „a magyarországi jellemzőbb dohányfajok hamváinak kémiai megvizsgálására.”

VII. Ajánkozás a következő című munka megírására: „Huszonöt év tapasztalatai a magyar mezőgazdaság köréből”, mely a magyarországi mező-, bor- és erdőgazdasági termelés körében az utolsó 25 év alatt történt termelési kísérletek eredményeit adná elő.

VIII. Ajánkozás a következő munkára: „Magyarország különböző helyein, részint már meglévő adatok nyomán, részint pedig új adatok gyűjtése által megvizsgálni, hogy létezik-e valóban a stassfurti kilitisó-telephez hasonló Magyarországom; s ha igen, hol, melyik vidéken lehet az?”

E nyolcz ajánlat, a hozzá tartozó tervezetekkel, a múlt választmányi ülés határozata értelmében, a határidő leteltével azonnal szakbizottságoknak adatott ki. A vegytani bizottság részéről W a r t h a Vincze előadó, s az állattani bizottság részéről F r i v a l d s z k y János és H e r m a n Ottó bírálók véleményes jelentése alapján a választmány örömmel veszi tudomásul, hogy a nyolcz ajánlat kivétel nélkül figyelemre méltó; de minthogy az általuk igénybe veendő összeg 9800 frtra rüg, s így a pályadíjjal kitűzött 2000 frtot tetemesen túlhaladja, a jelentések felett szöveődött eszmecsere után elhatározza, hogy csupán a következő három ajánlattevőt bizza meg részletes programjuk alapján tervezett munkálataik elkészítésével:

1. Dr. P l ó s z P á l, budapesti egyetemi tanárt és Dr. C s a n á d y G u s z t á v, keszthelyi gazd. intézeti tanárt, a II-ik számú ajánlattevőt: „a balatonvidéki borok kémiai megvizsgálásával s az ezzel kapcsolatosan tanulmányozandó többi kérdések kutatásával.” — Munkálatukat 1877 végeig fejezik be. Tiszteletdíjuk *másfél ezer frt.*, melyből 600 frt előleget vesznek fel, a szokásos kötelezvény mellett, utazásokra és a szükséges készülétek beszerzésére.

2. Dr. U l b r i c h t R i c h a r d, m.-óvári gazdasági akadémiai tanárt, a III-dik számú ajánlattevőt, „a bor- és mustanalisis módszereinek megvizsgálásával, és egyéb, a borra vonatkozó részletes vizsgálatok megtételével.” — E munkálat 1878 végéig fog elkészülni. Tiszteletdíja *ezer frt.*; s belőle előlegül kötelezővelre 400 frt. fog kiadni, a szükséges készülétek beszerzésére.

3. P u n g u r G y u l a, reform. lelkesztő Szilágy-Nagyfaluban, a IV-ik számú ajánlat benyújtóját, „Magyarország tücsök-fajainak monographiája” megírásával. A munka 1877 folytán készül el. A gyűjtések költségeire 80 frt előleg utalványoztatik; a kész munka pedig,

ha kiadásra elfogadtatik, a szokásos tiszteletdíjban fog részesülni.

E három megbízás szintén túljár ugyan a pályadíjúl kitűzött 2000 frton, de a választmány nem akarta elmulasztani, hogy e gazdasági és tudományos tekintetben egyaránt fontos munkálatok megkezdését azonnal meg ne indíttassa. Az 580 frt kiadási többlet a következő évek jövedelméből lesz pótolandó.

A többi öt ajánlatot a választmány ezúttal mellőzni kénytelen. — Az I., V. és VII. számú ajánlatokra nézve azonban, a melyek tisztán gazdasági érdekűek és így szorosan véve nem is tekinthetők a társulat működési körébe tartozóknak, a választmány a következőkben állapodik meg:

Minthogy a természettudományi társulat az általa kiadott megbízásokban legelső sorban oly munkákra fektet súlyt, a melyek, a mellett hogy a gazdasági érdekeket szolgálják, egyszersmind szorosabb összeköttetésben vannak a természettudományok egyik ágával, ennél fogva az említett három, kétségtelenül fontos ajánlatot a maga részéről ez alkalommal mellőzi ugyan, de — ha szerzőik beleegyezésüket kinyilatkoztatják — az I. és VII-ik sz. ajánlatot a magyar gazdasági, a V ik számút pedig az erdészeti egyesülethez fogja átteni, s az illető egyesületeknek, mint legilletékesebb fórumoknak figyelmébe ajánlani.

A titkár jelenti, hogy Kerpely Antal, a selmecei bányászakademia tanára, beküldötte „a vas és vegyületei stb.“ tárgyú művének kéziratát, melyben a néhány év előtt magára vállalt vizsgálatok eredményeit foglalta össze. A munka megbírálásra Dr. Wartha Vincze, Lengyel Béla és Pilch Ágoston tanároknak adatik ki. A szerző úr kívánatára pedig a 2000 frtban megállapított tiszteletdíj fele ezennel utalványoztatik

Dr. Krenner József, a ki most esztendője bízott meg „Magyarország ásványai“ részletes leírásával, jelenti, hogy az ország ásványai közül eddigé már átvizsgálta és áttanulmányozta az érczeket és nagyobbára a fémeket is; reményli, hogy a következő évben bevégezheti a többi ásványokat — az arany és a calcit kivételével; megjegyezvén, hogy e két ásványfaj tanulmányozására még egy egész, tehát egy harmadik évre lesz szüksége, és ennél fogva kéri a választmányt, hogy a kész munka benyújtásának határidejét is méltóztatnék egy évvel meghosszabbítani. — Egyébiránt már ez alkalommal is kinyilatkoztathatja, hogy eddigi tanulmányai igen örvendetes

eredményeket szolgáltatott; nem egy esetben tetemesen módosítani fogják az ásványtani tankönyvekben divatozó adatokat és könyvről-könyvre származó nézeteket; sőt esetenként teljes alaptalanságukat is be fogják bizonyítani. — Ez alkalommal Krenner úr arra is kéri egyszersmind a választmányt, hogy megbízó levele értelmében a jelen évre megszavazott 500 frt előleget utalványozni sziveskednék. — Krenner úr jelentését a választmány örömmel veszi tudomásul és kívánságait teljesíti.

Felolvastatik a szeged városában a jelen év folytán tartandó „országos ipar-, termény- és állatkiállítás“ szabályzata és felhívása, mely tudomásul vétetik.

A felső magyarországi muzeum-egyesület meghívja társulatunkat az egyesület Kassán elhelyezett muzeumának június 25-ikén történendő megnyitó ünnepére. A társulat üdvözlözte átiratban fog kifejezteni, melynek átadására kassai tagtársaink közül választandó küldöttség fog felkérteni.

A titkár és a könyvtárnok indítványára — a választmány egyhangúlag elrendeli, hogy a társulat könyveinek teljes, betűsoros jegyzéke, melynek hiánya a könyvtár használatát megnehezíti s igen sok tudakozódásra szolgáltat okot, még a jelen év folytán kinyomassék.

A pénztárnok jelenti, hogy a jelen évben május hónap végeig befolyt a pénztárba (a könyvkiadó vállalat pénzét is beleértve) 10475 frt 52 kr. — Tudomásul vétetik s a június végéig terjedő teljes félévi számadás a „Természettudományi Közlöny“ augusztusi füzetében lesz közzebocsátandó.

A titkár jelenti, hogy a múlt választm. ülés óta Bercsinsky Károly, nagyváradi gyógyszerész; Dr. Incze Ferencz, csányi orvos; Pattantyús Jakab, árokallyai birtokos és Udvarnoky Károly, nagykarolyi, uradalmi főszámvevő, társulati r. tagok elhunytáról értesült. — Szomorú tudomásul vétetik.

Kilépésüket bejelentették 12-en. — Tudomásul vétetik; okleveleik bekérendők. A négy évre adósok közül pedig betűrendben 24 tagnak a névsorból leendő kitörlése elrendeltetik.

Tagválasztásra kerülven a sor a titkár 42 ajánlottat jelent be, a kik rendes tagokul egyhangúlag megválasztattak. — A veszteségeket leszámítva, jelenleg a társulat rendes tagjainak létszáma 4574-re emelkedett.

Végül még a jelen ülés jegyzőkönyvének hitelesítésére a választmány Dapsy László és Wartha Vincze választm. tagokat küldi ki.

METEOROLÓGIAI ÉS FÖLDDELEJESSÉGI FÖLJEGYZÉSEK A M. K. KÖZPONTI INTÉZETEN, BUDAPESTEN, 1876 JUNIUS HÓBAN.

A.

Nap.	Légnyomás milliméterben				Hőmérséklet C. fokban				Párainyomás milliméterben				Nedvesség százalékokban				Csapadék milliméterben
	7h reggel	2h d. u.	9h este	közép	7h reggel	2h d. u.	9h este	közép	7h reggel	2h d. u.	9h este	közép	7h reggel	2h d. u.	9h este	közép	
1	747.1	745.9	746.7	746.6	18.1	21.4	15.1	18.2	10.4	3.6	10.2	8.1	67	19	80	55	—
2	74.3	47.1	47.2	47.2	16.2	23.0	18.6	19.3	9.9	9.9	10.2	10.0	72	47	64	61	—
3	46.2	45.4	46.2	45.9	19.4	23.6	19.7	20.9	10.0	9.9	13.2	11.0	60	46	78	61	—
4	47.3	47.6	49.3	48.1	20.4	27.2	19.8	22.5	12.6	9.7	11.2	11.2	71	36	65	57	—
5	51.2	50.7	50.8	50.9	21.6	27.3	19.5	22.8	11.6	10.5	11.8	11.3	61	39	70	57	—
6	51.2	49.9	49.3	50.1	22.8	27.6	22.0	24.1	12.1	10.3	12.8	11.7	59	37	65	54	—
7	48.3	46.2	45.4	46.6	24.1	27.8	23.4	25.1	12.9	16.5	14.5	14.6	58	60	68	62	☉☉☉6.7
8	44.4	42.9	42.6	43.3	20.6	24.7	20.6	22.0	10.7	10.4	10.7	10.6	59	46	59	55	—
9	43.1	41.4	41.3	41.9	19.1	25.3	21.5	22.0	13.8	12.3	15.0	13.7	84	52	79	72	—
10	41.3	40.4	41.0	40.9	18.2	25.2	21.8	21.7	12.8	13.2	14.5	13.5	82	56	75	71	☉☉☉9.6
11	41.9	40.5	42.3	41.6	20.1	25.0	18.9	21.3	14.7	14.0	13.6	14.1	84	60	84	76	☉☉☉26.6
12	43.8	43.2	43.3	43.4	20.4	24.0	18.2	20.9	11.4	10.3	10.5	10.7	64	47	67	59	☉1.2
13	43.6	43.7	45.1	44.1	19.4	23.3	18.5	20.4	12.3	12.0	12.9	12.4	74	56	81	70	—
14	45.6	45.4	45.6	45.5	19.0	23.1	19.8	20.6	10.9	12.6	12.1	11.9	67	60	70	66	—
15	45.7	45.1	45.0	45.3	18.2	24.6	20.5	21.0	11.0	12.1	11.9	11.7	71	53	67	64	—
16	45.4	44.2	43.7	44.4	20.9	25.0	18.9	21.6	12.7	10.6	12.6	12.0	69	45	78	64	—
17	43.9	44.1	44.9	44.3	19.9	17.8	15.6	17.8	13.0	10.8	10.4	11.4	75	71	79	75	☉1.6
18	46.1	46.0	46.8	46.3	14.5	21.0	19.5	18.3	10.6	12.0	11.7	11.4	87	65	70	74	☉4.1
19	47.1	46.6	47.3	47.0	18.6	25.9	22.4	22.3	12.1	13.4	13.9	13.1	76	55	69	67	☉1.9
20	48.1	47.2	47.6	47.6	22.9	27.4	19.6	23.3	11.6	11.5	13.8	12.3	56	41	81	60	☉☉☉8.1
21	46.9	46.8	46.2	46.6	21.6	21.2	21.0	21.3	13.5	12.8	12.3	12.9	71	68	67	69	☉ny.
22	46.8	46.4	46.2	46.5	20.0	23.6	18.8	20.8	10.1	11.0	11.7	10.9	57	51	72	60	☉2.2
23	46.0	44.8	44.6	45.1	16.5	21.9	17.8	18.7	8.0	8.1	9.1	8.4	57	42	60	53	—
24	44.8	44.5	44.5	44.6	16.8	22.2	18.2	19.1	9.4	7.6	9.3	8.8	66	38	60	55	☉3.0
25	45.1	45.3	45.9	45.4	13.8	18.9	16.2	16.3	10.2	10.6	10.4	10.4	87	65	76	76	☉3.5
26	45.4	45.5	45.0	45.3	14.7	18.0	15.6	16.1	10.0	10.4	11.5	10.6	81	68	87	79	☉1.2
27	42.4	43.3	45.7	43.8	14.3	16.4	16.3	15.7	11.2	11.3	10.9	11.1	93	81	79	84	☉6.7
28	47.6	47.9	47.5	47.7	16.6	22.1	18.3	19.0	9.9	11.2	9.6	10.2	70	56	61	62	—
29	46.9	45.5	44.7	45.7	21.0	26.7	18.1	22.3	10.8	8.3	10.2	9.8	58	32	62	51	—
30	44.3	43.5	44.4	44.1	22.3	23.8	18.6	21.6	12.3	9.8	10.6	10.9	62	45	67	58	—
Közép	745.8	745.2	745.5	745.5	19.1	23.5	19.1	20.6	11.4	10.9	11.8	11.4	69.9	51.3	71.3	64.2	—

Javított hőmérséki közép: + 20.2 C°. — A légnyomás maximuma: 751.3 millim. 6-ikán reggel 7 óraker. — A légnyomás minimuma: 740.4 millim. 10-ikén d. u. 2 óraker. — A hőmérséklet maximuma: + 27.8 C° 7-ikén d. u. 2 óraker. — A hőmérséklet minimuma: + 13.8 C° 25-ikén reggel 7 óraker. — A nedvesség minimuma: 19% 1-én d. u. 2 óraker. — A napok száma, melyeken csapadék esett: 13 — A csapadékok összege: 79 millim. — Elpárolgás: 100.8 millim.

Jelek magyarázata: ☉, eső ☉, hó ❄, villámlás ⚡, égi háború ☄, jégeső ▲, dara △, jellel jelöltetik; a ☁-tel ellátott csapadékok pedig *harmatvizet* jelentenek. — ny = nyoma.

Magyarország időjárása 1876-ik évi május hóban a rendelkezések egész sora által tünt ki. A légnyomásviszonyok sem a havi átlagra, sem a szélsőségekre és ingadozásra nézve nem mutattak ugyan jelentékenyebb szabálytalanságot, ellenben a hőmérsék-, légnedvesség- és csapadékviszonyok a május havi időjárásnak igen abnormalis jelleget kölcsönöztek. A *légmelegség* a hónap kezdetén meglehetősen magas volt, úgy hogy az első ötnap átlagban még másfél foknyi hőfölösleggel bírt; 6-ikán azonban a hőmérsék tetemesen süllyedni kezdett és a hónap végéig jelentékeny mérvben maradt normális értéke alatt. A legnagyobb meleg-depressio 20-ikán, és 21-ikén reggel, mérsékelt, néhol viharos északkeleti szelek, nagyobb részt felhőtlen ég és igen magas légnyomás mellett állott be, a mikor is a hőmérő helyenként 4 fokkal állott a fagyópont és átlagban 12 fokkal a normális hőfok alatt. Említésre méltó a levegőnek ez idő alatti feltűnő szárazsága is, a mennyiben a *vízpára-tartalom* 27 százalékra is alá szállott, mely körülmény a dérképződés megnehezítését folytán a fagy

METEOROLOGIAI ÉS FÖLDDELEJESSÉGI FÖLJEGYZÉSEK A M. K. KÖZPONTI INTÉZETEN, BUDAPESTEN, 1876 JUNIUS HÓBAN.

B.

Nap.	Szélirány és szélereő			Felhőzet				Ozon		Delejes elhajlás				Delejes vízszintes erő			
	7h reggel	2h d. u.	9h este	7h reggel	2h d. u.	9h este	közép	éj-jel.	nap pal	8h reggel	10h d. e.	2h d. u.	9h este	8h reggel	10h d. e.	2h d. u.	9h este
1	—	N ²	W ³	0	7	1	2·7	0	4	9°11'·2	9°14'·5	9°20'·2	9°15'·1	2·1090	2·1080	2·1100	2·1113
3	SW ²	W ¹	W ¹	0	2	1	1·0	8	4	11·1	15·0	20·2	13·3	094	084	093	102
3	W ¹	SW ²	—	1	3	3	2·3	6	0	10·9	13·6	19·7	15·2	089	084	095	122
4	—	W ²	W ²	0	6	3	3·0	3	4	9·9	14·3	19·2	14·5	091	092	105	111
5	N ²	—	—	3	3	0	2·0	5	5	12·0	15·0	20·2	15·2	062	078	098	101
6	—	N ¹	W ¹	0	1	1	0·7	3	4	10·4	15·2	18·3	14·4	083	080	088	101
7	—	S ¹	S ¹	1	5	8	4·7	3	6	11·2	14·9	21·0	15·2	076	069	109	100
8	NE ¹	N ¹	N ²	0	1	1	0·7	4	5	10·8	13·4	17·5	14·4	086	080	105	105
9	NE ²	N ¹	—	9	3	1	4·3	4	0	10·4	12·3	19·3	14·3	090	093	103	105
10	E ³	E ²	E ²	8	7	8	7·7	1	6	12·7	16·4	23·1	15·2	080	074	103	114
11	NE ²	E ²	—	8	9	8	8·3	8	8	11·1	13·3	20·4	13·4	078	080	098	098
12	—	SE ²	W ³	3	7	3	4·3	3	6	10·3	12·3	18·6	14·7	074	071	093	101
13	—	W ²	—	0	3	0	1·0	0	5	11·3	15·4	20·2	14·8	093	089	105	110
14	W ³	W ⁴	W ⁴	1	6	1	2·7	8	4	10·4	14·0	19·4	13·5	089	082	113	106
15	W ⁵	W ⁴	W ⁴	0	2	1	1·0	9	4	10·3	14·1	20·8	14·2	086	077	105	108
16	E ²	N ³	W ¹	1	2	1	1·3	3	2	10·3	13·5	19·2	15·3	089	079	112	126
17	N ¹	W ⁶	W ⁸	5	9	10	8·0	5	6	9·7	14·3	20·2	14·4	084	080	117	108
18	W ⁷	W ⁴	NW ⁴	10	9	8	9·0	9	8	9·2	15·3	21·5	14·2	077	084	109	108
19	NW ³	N ³	N ³	8	1	1	3·3	8	4	10·4	14·7	18·0	14·6	084	081	101	112
20	N ³	N ²	W ³	4	3	9	5·3	5	6	11·3	16·0	21·4	14·9	078	084	126	120
21	W ³	NE ⁵	NE ³	5	10	6	7·0	8	5	9·2	13·7	23·1	15·7	095	094	104	106
22	N ³	W ³	W ²	8	7	8	7·7	4	3	11·5	15·6	21·6	14·1	085	087	111	112
23	E ²	—	NE ²	6	6	6	6·0	1	4	10·4	14·0	20·2	13·7	080	082	103	103
24	N ²	N ¹	NW ³	0	3	10	4·3	0	6	9·8	13·4	17·0	14·1	101	083	104	108
25	NE ¹	SE ¹	—	10	9	9	9·3	7	6	11·0	11·8	20·3	14·5	095	084	117	112
26	N ²	SW ²	—	8	8	8	8·0	3	6	8·4	12·1	17·7	14·5	093	083	101	112
27	—	W ³	W ⁶	10	10	6	8·7	3	7	9·2	11·5	17·5	15·1	097	098	106	118
28	W ⁵	W ⁵	W ⁴	1	2	0	1·0	8	6	9·4	11·3	20·3	14·0	105	093	092	108
29	W ²	W ¹	NW ¹	0	2	2	1·3	6	4	8·7	11·5	18·2	14·4	092	090	094	112
30	E ¹	W ²	W ²	1	5	2	2·7	0	4	13·1	11·5	17·4	14·1	094	092	087	105
Közép	—	—	—	3·7	5·0	4·2	4·3	4·5	4·7	—	—	—	—	—	—	—	—

A szélirányok eloszlása : N. NE. E. SE. S. SW. W. NW. — Közép szélereősség : 2·1. százalékokban : 21. 9. 9. 3. 3. 4. 45. 5.

A szélirányok jelölési módja ugyanaz, melyet Angolországban használnak. ú. m. *észak* = N (north), *dél* = S (south), *kelet* = E (east), *nyugat* = W (west).

káros hatásának enyhítésére szolgált. A hőmérsék havi közepi, melyek Árvaváralján + 7·6, Selmezen + 9·1 Ruzskabányán + 12·4, Szegeden + 13·3, Budapesten + 12·3, Sopronban + 11·0. Zágrábban + 11·8, Fiumében + 13·8 C. fokkal találtattak, az aprilis haviaknál közel 2, a normálisoknál pedig majd 4 fokkal kisebbek voltak. A hónap utolsó napján fellépett melegsélsőség is (Árvaváralján + 20·4, Szeged + 23·9, Zágráb 24·6 C. fok) rendkívül alacsony volt, jóval alacsonyabb mind az aprilis havi, mind a normális maximumnál. Ennek folytán aránylag a hőmérsék havi ingadozása is csekély volt. A *legnedvesesség* túlságos nagy volt, havi közepi mintegy 7 százalékossal nagyobb a rendesnél. A légköri csapadékok jelentékeny eltéréseket mutattak a normális viszonyokkal szemben : majdnem folytonos erős esőzések, jégesőt hozó égi háborúk, nehéz zivatarfelhőkkel borított ég mindenütt napirenden voltak; 20-ikán reggel a Kárpátokban és Erdélyben kevés hó is esett. Összesen esett a hónap alatt : Árvaváralján 92, Selmezen 131, Segesvárt 106, Ruzskabányán 202, Szegeden 76, Budapesten 78, Komáromban 85, Zágrábban 179, Fiumében 226 m. m. magasságu vízréteg. Megjegyzendő még, hogy az egész országban túlnyomó többségben északi szélirányokat figyeltek meg. KURLANDER IGNÁZ,

Creative Commons License Deed

Nevezd meg! - Így add tovább! 3.0 Unported (CC BY-SA 3.0)

Ez a [Legal Code \(Jogi változat, vagyis a teljes licenc\)](#) szövegének közérthető nyelven megfogalmazott kivonata.

[Figyelmeztetés](#)

A következőket teheted a művel:

szabadon másolhatod, terjesztheted, bemutathatod és előadhatod a művet

származékos műveket (feldolgozásokat) hozhatsz létre

kereskedelmi célra is felhasználhatod a művet

Az alábbi feltételekkel:

Nevezd meg! — A szerző vagy a jogosult által meghatározott módon fel kell tüntetned a műhöz kapcsolódó információkat (pl. a szerző nevét vagy álnévét, a Mű címét).

Így add tovább! — Ha megváltoztatod, átalakítod, feldolgozod ezt a művet, az így létrejött alkotást csak a jelenlegivel megegyező licenc alatt terjesztheted.

Az alábbiak figyelembevételével:

Engedélyezés — A szerzői jogok tulajdonosának engedélyével bármelyik fenti feltételtől [eltérhatsz](#).

Közkinccs — Where the work or any of its elements is in the [public domain](#) under applicable law, that status is in no way affected by the license.

Más jogok — A következő jogokat a licenc semmiben nem befolyásolja:

- Your fair dealing or [fair use](#) rights, or other applicable copyright exceptions and limitations;
- A szerző [személyhez fűződő](#) jogai
- Más személyeknek a művet vagy a mű használatát érintő jogai, mint például a [személyiségi jogok](#) vagy az adatvédelmi jogok.

- **Jelzés** — Bármilyen felhasználás vagy terjesztés esetén egyértelműen jelezned kell mások felé ezen mű licencfeltételeit.